

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2016. – Т. 33-34. – С. 213-221

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2016. – Volume. 33-34. – pp. 213-221

УДК: 351.751 (438)

© Оксана Звоздецька¹

Діяльність органів контролю та регулювання в сфері аудіовізуальних ЗМІ Польщі

Стаття присвячена створенню та аналізу діяльності польської Національної Ради з питань радіомовлення і телебачення. Автор, зауважує, що одним з важливих досягнень польської медіа-системи після 1989 р. було створення Національної Ради з питань радіомовлення і телебачення. З цим органом в суспільстві, незважаючи на критику його діяльності, пов'язані великі очікування щодо регулювання електронних ЗМІ, впливу на політику держави щодо реалізації культуротворчих і освітніх завдань суспільними мовниками. Критика і помилки в діяльності цього органу частково спричинені були заполітизованістю Ради, значною підпорядкованістю виконавчій владі, що суперечить Закону «Про радіомовлення і телебачення» та європейській практиці.

Ключові слова

ЗМІ, Національна Рада з питань радіомовлення і телебачення, Наглядова Рада, аудіовізуальний сектор.

Controlling and governance of audiovisual media services in Poland

The paper attempts to outline the Polish National Broadcasting Council's establishing and evaluating its activities. The author observes that after 1989, one of the most essential achievements of the Polish media market was the creation of the National Broadcasting Council (Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji KRRiT), that laid the foundations for a new media landscape in Poland. In a broader perspective, despite being criticized, the National Broadcasting Council is to meet high expectations for the electronic media regulation, its impact on state policy in implementing cultural and educational tasks by the Polish community broadcasters. Concurrently, making mistakes and handling criticism was partly caused by the Council politicization bias, a large executive subordination that doesn't comply both with the Law "On Television and Radio Broadcasting" and European practice. Notable, the success of community broadcasters, who value interaction with viewers and listeners, should be a model for audiovisual sector to emulate.

Keywords

Mass Media, the National Broadcasting Council, Advisory Council, audiovisual sector.

Постановка наукової проблеми. Зарубіжний досвід переконує, що держава є ключовим стрижнем у становленні інформаційного суспільства як координатор діяльності учасників інформаційних відносин, як законодавець, що забезпечує правові засади розвитку відповідних правовідносин, юридичний гарант реалізації права на інформацію, здатний захистити суб'єктів права від несанкціонованого доступу до інформації, забезпечити реалізацію права на інтелектуальну власність в інформаційній сфері тощо. Тому нагальною потребою сьогодення є багатоаспектне дослідження напрямів державної інформаційної політики та її особливого сегмента – механізму регулювання відносин між органами державної влади та засобами масової інформації, різновидом яких за чинним законодавством є аудіовізуальні ЗМІ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізом медіатрансформацій у Польщі займався відомий польський медіадослідник Томаш Мельчарек (Mielczarek T.)², котрий проаналізував

¹ Кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародної інформації Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна, Email: zvozdecka.o.j@i.ua

² Mielczarek T. (2007). «Monopol. Pluralizm. Koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989-2006», Wzduwnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa, 399 s.

зміни, що відбулися в 1989-2006 рр. на ринку як друкованих, так й електронних ЗМІ. Також цікавими та ґрунтовними є роботи польського політолога, медіознавця Кароля Якубовича (Karol Jakubowicz)³ та доктора гуманітарних наук, медіознавця Мартіна Шевчика (Marcin Szewczyk)⁴, котрі вивчали, європейську та польську медіасистеми.

Метою даної статті є вивчення діяльності органів контролю та регулювання в сфері аудіовізуальних ЗМІ Польщі.

Виклад основного матеріалу. Негативний образ Польського Телебачення, який сформувався в кінці 80-х років ХХ ст. і швидкий розвиток приватних електронних ЗМІ на початку 90-х рр. ХХ ст. схилив польський парламент до врегулювання питань, що стосуються радіо і телебачення. За Законом «Про радіомовлення і телебачення» від 29 грудня 1992 р. створювалася Національна Рада з питань радіомовлення і телебачення (Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji KRRiT). Цей орган було сформовано за взірцем французького органу, зокрема, Найвищої Ради з питань аудіовізуальних мас-медіа, і вона складає важливий елемент медіасистеми в державній демократичній системі.

Стаття 213 Конституції Республіки Польща стверджує, що «Національна Рада з питань радіомовлення і телебачення стоїть на варті свободи слова, права на інформацію та громадських інтересів на радіо та телебаченні»⁵.

Завдання Ради полягають в:

- розробці разом з Головою Ради Міністрів напрямку державної політики у сфері телерадіомовлення;
- окресленні в законодавчих рамках умови здійснення діяльності мовниками;
- наданні ліцензій;
- здійсненні контролю над мовниками;
- організації досліджень змісту і відбору телерадіопрограм;
- визначенні абонплати, плати за отримання ліцензії та внесення до реєстру;
- висловленні суджень щодо законопроектів, що стосуються телерадіомовлення⁶.

Національна рада є основним механізмом контролю за реалізацією в аудіовізуальному секторі публічної місії суспільними ЗМІ. В щорічних звітах вона оцінює діяльність радіомовлення і телебачення щодо виконання завдань суспільними мовниками. Відповідно до розпорядження Національної Ради суспільні мовники зобов'язані надавати до Нацради кварталні та річні звіти з питань здійснення фінансової політики в товариствах, які є підставою для оцінки їх діяльності. Також НРРiТ розглядає індивідуальні та колективні скарги на різні форми необ'єктивності у передачах та не виконання мовниками своїх завдань⁷.

У перших роках своєї діяльності Рада зосередила свою увагу на правових актах, що мають на меті підготовку і проведення ліцензійних конкурсів. В 1994 р. вона видала чотири нормативні акти. Першим з них було Розпорядження від 13 травня з питання представлення в програмах суспільного телерадіомовлення політичних партій, профспілкових союзів⁸. Цей документ

³ Jakubowicz K. (1996). «Publiczna i prywatna telewizja w Polsce», Media i dziennikarstwo w Polsce 1989-1995, Ośrodek Badań Prasoznawczych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków., 1996, s. 60-75.

⁴ Szewczyk M., Jurkowska A. (2008). «Konsultacje-przegląd Komunikatu Komisji w sprawie udzielania pomocy państwa dla radiofonii i telewizji publicznej», ZNZE WSIIZ, № 15, s. 5-81.

⁵ Конституція Польської Республіки от 2 апреля 1997 г., режим доступа: http://www.rada.kiev.ua/LIBRARY/catalog/law/pol_constitut.html (дата перегляду 15 вересня 2010 р.)

⁶ Strategia Państwa Polskiego w dziedzinie mediów elektronicznych na lata 2005 – 2020 (2005), KRRiT, Warszawa, (wersja przyjęta przez międzyresortowy Zespół ds. Strategii Rozwoju Radiofonii i Telewizji, przekazana do konsultacji społecznych, a następnie na wniosek Ministra Kultury przyjęta do wiadomości przez Radę Ministrów w październiku 2005 r.), режим доступа: http://www.krrit.gov.pl/bip/Portals/0/publikacje/strategie/strategia_050826.pdf (дата перегляду 10 жовтня 2016 р.)

⁷ Szewczyk M., Jurkowska A. (2008). «Konsultacje-przegląd Komunikatu Komisji w sprawie udzielania pomocy państwa dla radiofonii i telewizji publicznej», ZNZE WSIIZ, № 15, s. 39-40.

⁸ Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 13 maja 1994 r. w sprawie trybu postępowania w związku z przedstawianiem w programach publicznej radiofonii i telewizji stanowisk partii politycznych, związków zawodowych i związków pracodawców w węzłowych sprawach publicznych (1994), Dziennik Ustaw (Dz.U.), nr 74 poz. 335, режим доступа: <http://isip.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19940740335> (дата перегляду 20 жовтня 2016 р.)

ще на стадії розробки викликав бурхливі емоції. Розпорядження гарантувало мінімальний доступ до ефіру всіх партій, організацій з метою представлення їх поглядів і позицій, які у загальнонаціональних виборах отримали щонайменше 400 тисяч голосів, незалежно від того, чи вони мали своїх представників у парламенті чи ні. За цим розпорядженням на телебаченні було засновано програму «Форум».

Ще в перший рік діяльності Ради – 19 червня 1993 р. – відбулися парламентські вибори, і Нацрада спільно з Державною виборчою комісією окреслила засади, якими повинні керуватися суспільні мовники під час виборчої кампанії. Було створено Товариство з питань досліджень радіо і телепрограм, яке висвітлювало політичні питання та займалося моніторингом електронних ЗМІ⁹.

21 листопада 1994 р. видано Розпорядження з питань основних засад мовлення на радіо і телебачення щодо програм, які можуть загрожувати психологічному, емоційному чи фізичному розвитку дітей та молоді¹⁰.

Так само як і попереднє розпорядження воно стало предметом громадської дискусії. Розпорядження Нацради було наслідком прийняття Польщею Європейської конвенції про транскордонне телебачення 1989 р., якою заборонялося з 6.00 до 23.00 трансляцію програм, які пропагують брутальність і насилля, програми, що містять звороти, вульгарні слова і жести, порнографію та передачі, що поширюють злочинні методи та інструктажі. Розпорядження зобов'язувало трансляторів до вироблення внутрішніх статутів, що визначають засади підготовки і поширення такого типу програм¹¹.

В 2003 р. Єврокомісія аналізуючи підготовку Польщі до членства в ЄС в своєму рапорті звернула увагу на потребу покращення Нацрадою моніторингу щодо дотримання мовниками норм Закону «Про радіомовлення і телебачення» адаптованого відповідно до Директиви «Телебачення без кордонів». В 2005 р. Нацрадою була прийнята «Стратегія Польської держави в сфері розвитку електронних ЗМІ на 2005-2020 роки»¹². В якій аналізувався правовий статус Нацради, у сфері визначення ліцензійних програмних вимог та контролю в сфері власності.

Розвиток аудіовізуального сектору аналізується в щорічних аналітичних звітах Нацради, серед змін, які там пропонувалися важливе місце займали наступні проблеми:

- оцифрування – заміна аналогової системи наземного мовлення на цифрову в тому числі цифрове кабельне мовлення;

- тематизація – виражається в збільшенні пропозиції тематичних каналів.

В документі НРРiТ «Інформація про основні проблеми радіомовлення і телебачення в 2006 р.» визначаються основні перешкоди для розвитку цього сектору:

- технічні труднощі, відсутність вільних частот;
- довгі процедури узгодження технічних питань між НРРiТ і Управлінням електронної комунікації (Urząd Komunikacji Elektronicznej);
- економічні та ринкові бар'єри, вплив інтеграційних процесів¹³.

В документах за 2008 р. Національна рада відзначає зміни лише в декількох галузях:

- врегулювання проблеми фінансування суспільних ЗМІ;

⁹ Mielczarek T. (2007). «Monopol. Pluralizm. Koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989-2006», s. 55-56.

¹⁰ Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 21 listopada 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad rozpowszechniania przez radio i telewizję audycji, które mogą zagrażać psychicznemu, uczuciowemu lub fizycznemu rozwojowi dzieci i młodzieży (1995), Dziennik Ustaw (Dz.U.), Nr 20, poz. 108, режим доступу: <http://prawo.lego.pl/prawo/dziennik-ustaw-1995/20/> (дата перегляду 10 жовтня 2016 р.)

¹¹ Europejska Konwencja o Telewizji Ponadgranicznej (1995), DzU z 29 marca, № 32, режим доступу: <http://www.abc.com.pl/serwis/du/1995/0160.htm> (дата перегляду 10 січня 2017 р.)

¹² Strategia Państwa Polskiego w dziedzinie mediów elektronicznych na lata 2005 – 2020 (2005), KRRiT, Warszawa, (wersja przyjęta przez międzyresortowy Zespół ds. Strategii Rozwoju Radiofonii i Telewizji, przekazana do konsultacji społecznych, a następnie na wniosek Ministra Kultury przyjęta do wiadomości przez Radę Ministrów w październiku 2005 r.), режим доступу: http://www.krrit.gov.pl/bip/Portals/0/publikacje/strategie/strategia_050826.pdf (дата перегляду 10 жовтня 2016 р.)

¹³ Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2006 r. (2007), KRRiT, Warszawa, s. 176-182, режим доступу: http://www.krrit.gov.pl/bip/Portals/0/sprawozdania/spr2007/krrit_info_2007.pdf (дата перегляду 20 жовтня 2016 р.)

- доповнення Закону «Про радіомовлення і телебачення» від 29 грудня 1992 р. положеннями що стосуються захисту неповнолітніх глядачів;
- регулювання сучасних досягнень пов'язаних з оцифруванням трансляції;
- зміни, що виникають з обов'язкової імплементації Директиви Європарламенту та Ради 2007/65/ від 11 грудня 2007 р. про аудіовізуальні медіа-послуги¹⁴.

В зв'язку з стрімким розвитком цифрових технологій та процесів конвергенції в березні 2011 р. Нацрада приймає «Нормативну стратегію на 2011-2013 роки», в якій визначені основні напрямки діяльності регулюючого органу в найближчі роки, а також методи їх реалізації¹⁵. Пріоритетними завданнями для Ради є гарантування свободи слова в електронних ЗМІ, реформа фінансування польського телебачення та радіо, а також впровадження цифрового наземного телебачення в Польщі.

В березні 2014 р. прийнята наступна «Нормативна стратегія на 2014-2016 рр.»¹⁶, що характеризує поточну ситуацію на ринку медіа-послуг, беручи до уваги, серед іншого, і способи використання ЗМІ користувачем, вартість ринку реклами, медіамоніторинг та європейські правові вимоги. Автори Стратегії вказують на остаточність подорожчання нової моделі фінансування суспільних ЗМІ, що базується на загальній оплаті і паралельно з цим ступеневе обмеження участі суспільних ЗМІ в рекламному ринку, пропорційно до зростання фінансування з громадських джерел. Особливу увагу Нацрада в 2014-2016 рр. приділила охороні неповнолітніх від можливих негативних впливів медіа, а також розвитку надання програмних послуг для осіб з вадами зору та слуху.

З самого початку створення Ради в польському суспільстві велися дискусії щодо компетенції, складу і методів діяльності основного контролюючого органу з радіомовлення і телебачення. Національна Рада формувалася у складі 9 осіб, з яких 4 – призначав сейм, 2 особи – сенат і 3 особи – Президент. Першопочатково головуючого Ради призначав Президент¹⁷. 17 березня 1995 р. сейм прийняв поправку до Закону, за якою голова Національної Ради обирався її членами. Відкликався 2/3 голосів конституційної кількості членів Ради. За цією поправкою Нацрада отримала право визначення кількості реклами на суспільному телерадіомовленні з врахуванням характеру програм та дня тижня¹⁸. Кожні два роки повинна була відбуватися ротація 1/3 складу НРРiТ, термін роботи якої складав 6 років, довше ніж сейму.

Дана система була змінена Законом від 29 грудня 2005 р. «Про перетворення і зміни у розподіленні завдань державних органів у справах зв'язку, радіомовлення і телебачення», за яким Нацрада підпорядковувалася виконавчій владі. Цей Закон закінчив каденцію тогочасного складу Нацради і спричинив до вибору нової ради в 5-особовому, а не як до цього 9-особовому складі (2 особи призначав Сейм, 1 – Сенат, і 2 – Президент) протягом шести років. Рада приймає рішення 2/3 голосів. І знову за цією поправкою Голову Нацради призначав і відкликав Президент з її членів¹⁹.

Закон від 2005 р. був поданий на розгляд конституційного Суду Речником Громадянських Прав (Rzecznik Praw Obywatelskich), професором, доктором юридичних наук А. Золлем

¹⁴ Szewczyk M., Jurkowska A. (2008). «Konsultacje-przegląd Komunikatu Komisji w sprawie udzielania pomocy państwa dla radiofonii i telewizji publicznej», ZNZE WSiIZ, № 15, s. 15-16.

¹⁵ Strategia Regulacyjna KRRiТ na lata 2011-2013 r. (2011), KRRiТ, Warszawa, 94 s., режим доступу: http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/pliki/publikacje/strategie/strategia_110420.pdf (дата перегляду 10 січня 2017 р.)

¹⁶ Strategia Regulacyjna KRRiТ na lata 2014-2016 r. (2014), KRRiТ, Warszawa, 118 s., режим доступу: http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/sprawozdania/strategia.pdf (дата перегляду 10 січня 2017 р.)

¹⁷ Jakubowicz K. (1996). «Publiczna i prywatna telewizja w Polsce», Media i dziennikarstwo w Polsce 1989-1995, Ośrodek Badań Prasoznawczych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków., 1996, s. 63.

¹⁸ Ustawa o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 29 czerwca 1995 r., режим доступу: <http://lex.pl/serwis/du/1995/0701.htm> (дата перегляду 15 вересня 2010 р.)

¹⁹ Ustawa o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji z dnia 29 grudnia 2005 (2005), Dz. U. Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 51, poz. 377, Nr 220, poz. 1600, режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20052672258> (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)

(A. Zoll), на його думку, поправка аж в п'яти пунктах суперечила Конституції Польщі²⁰. Конституційний Суд підтримав Речника лише в одному пункті, визнаючи в червні 2006 р., що суперечливим з основним законом є спосіб обрання Голови Нацради, який призначався Президентом²¹. Сейм в прискореному порядку прийняв нову поправку, за якою Голова Нацради обирається її членами²².

В січні 2006 р. польський сейм обрав до складу Нацради Томаша Борисюка і Леха Станіслава Гайдукевича (Tomasz Borysiuk i Lech Stanisław Hajdukiewicz), Сенат обрав Вітольда Колоджейського (Witold Kołodziejowski), президент Лех Качинський у вересні 2007 призначив Петра Бороня і Барбару Бубулен (Piotr Boroń i Barbara Bubula). Під час засідання НРРiТ 23 жовтня 2007 р. прийняла рішення про вибір Вітольда Колоджейського на посаду голови Національної Ради з радіомовлення і телебачення. В. Колоджейський відомий в Польщі журналіст, редактор, автор більше 600 телевізійних програм, репортажів та документальних фільмів. Потрібно зазначити, що це була перша Рада, в якій не знайшлося навіть одного місця для представника опозиції.

В червні 2010 р. в польському парламенті розгорілися гострі дебати щодо річного звіту Нацради і її діяльності за 2009 р. Сейм і Сенат ПР не прийняли звіт, остаточне рішення про це, і відповідно про припинення діяльності Нацради в такому складі, повинен був прийняти виконуючий обов'язки Президента Польщі маршалок сейму Броніслав Коморовський. Вперше за 17-літню історію існування НРРiТ достроково припиняла свою діяльність, що і було підтверджено 14 червня 2010 р. в. о. Президента Польщі. Формально її каденція завершилася через 14 днів, після прийняття рішення Сеймом. На практиці члени НРРiТ будуть працювати до обрання нового складу Ради. Сейм, Сенат і Президент мають 21 день на оголошення кандидатур.

Медіознавець, професор В. Годзіц (Godzic W.) називав цю Раду «головним поліціантом», інший польський медіознавець М. Мрозовські (Mrozowski M.) зазначав, що «вона діяла безцеремонно, реалізуючи свої цілі і свою службову діяльність та завдання відповідно до політичних інтересів»²³.

В липні 2010 р. було призначено новий склад Ради, зокрема, обрано кінопродюсера, журналіста Я. Дворака (J. Dworak, за поданням Президента 7 липня), Грабошя В. (W. Graboś, за поданням Президента 7 липня), К. Люфта (K. Luft, за поданням Президента 7 липня), Ш. Пастушка (St. Pastuszka, за поданням Сенату 22 липня), С. Роговського (S. Rogowski, за призначенням Сенату) на шестирічну каденцію. На першому Засіданні НРРiТ 10 серпня 2010 р. Ян Дворак був обраний головою Ради. Першочерговим своїм завданням новообрана Рада вбачала у виробленні статуту та проведенні конкурсу на обрання членів Наглядних Рад.

Голова Ради відзначив, що «нова Нацрада буде старатися доводити своїми справами, що вона діє в інтересах глядачів, в інтересах плюралізму, громадської думки, зрілості суспільного діалогу та вилучення з цього діалогу заядлості, елементів ненависті та нетерпимості»²⁴.

В 2016 р було обрано новий склад НРРiТ і головою, вкотре, було обрано Вітольда Колоджейського.

За законом НРРiТ створює Раду з програм польського телебачення (Rada Programowa TVP S.A), яка згідно з початковим варіантом закону була дорадчим органом при уряді. В результаті доповнень до закону перетворюється в незалежний орган, і її рішення з питань програм приймаються більшістю голосів за присутності щонайменше половини складу Ради.

²⁰ Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich RPO-251468/I/05/AM/PK/ 24 stycznia (2006), режим доступу: http://www.trybunal.gov.pl/Rozprawy/2006/k_04_06/k_04_06_wniosek_rp.pdf (дата перегляду 15 вересня 2010 р.)

²¹ Ustawa o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji z dnia 25 kwietnia 2006 r. (2006), Dz. U. Nr 83, poz. 574, режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20060830574> (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)

²² Там само.

²³ Kublik A. (2010-06-14). «Koniec rządów PiS, LPR i Samoobrony w KRRiT», Gazeta Wyborcza, режим доступу: http://wyborcza.pl/1,75478,8013586,Koniec_rzadow_PiS_LPR_i_Samoobrony_w_KRRiT.html (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)

²⁴ Dworak J. «Szefem nowej KRRiT; jakie zmiany szykuje w mediach publicznych?», режим доступу: http://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/442115.jan_dworak_szefem_nowej_krrit_jakie_zmiany_szykuje_w_mediach_publicznych.html (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)

Рада з програм польського телебачення формується Нацрадою з 15 осіб, з них 10 осіб представляють парламентську групу, а 5 – призначаються з осіб, які здійснили значний внесок у розвиток польської культури та ЗМІ. Період роботи Ради складає 4 роки, а її члени представляють суспільні інтереси. Рішення приймаються більшістю голосів за присутності щонайменше половини Ради²⁵. Рада виконує суспільно-дорадчі функції щодо програм. До компетенції Ради входять прийняття рішень, що містять оцінку рівня та якості програм, чи реалізують вони завдання суспільного телебачення, розглядає питання подані Контролюючою радою. Представляє Правління, Національній Раді, Наглядовій раді річні звіти про свою діяльність²⁶.

Наглядові Ради (Rada Nadzorcza) товариств «Польське Телебачення-Акціонерне Товариство» і «Польське Радіо – Акціонерне Товариство» згідно Статуту складаються не менш як з 5 до 9 членів, терміном на три роки. Вони приймаються на конкурсній основі Нацрадою, серед осіб компетентних у сфері права, фінансів, культури та ЗМІ, поданих колективами академій, по одній особі призначає Міністр культури та охорони національного спадку і Міністр фінансів²⁷. Наглядова Рада приймає рішення більшістю голосів при наявності, щонайменше, половини складу Ради. Зі свого складу обирають голову та приймають статут діяльності.

30 грудня 2015 р. було прийнято поправку до Закону «Про телебачення і радіомовлення», що втрачала чинність 30 червня 2016 р., за якою право призначати і звільняти членів Правління та Наглядової ради суспільного радіо і телебачення належало до виключної компетенції Міністра фінансів. Цим самим було обмежено роль Нацради при обранні керівництва для суспільних ЗМІ. Закон піддавався критиці з боку громадськості та міжнародних організацій, як такий, що зміцнює залежність суспільного мовлення від уряду та загрожує плюралізму суспільних ЗМІ²⁸.

22 червня 2016 р. було прийнято новий Закон «Про Раду національних медіа», яка впроваджує нову інституцію (Rada Mediów Narodowych), що буде контролювати суспільні медіа та Польське агентство друку (Polska Agencja Prasowa),²⁹. Рада національних медіа (РНМ) нараховує 5 членів і обирається Сеймом (3 особи) та Президентом ПР (2 особи) на 6 років. Голову обирають члени РНМ зі свого складу, і ним став відомий польський журналіст та публіцист, депутат Сейму з 2015 р. К. Чабаньскі (K. Czabański).

Так як і НРРiТ, РНМ до 31 березня кожного року подає Сеймові, Президентові, Голові Ради Міністрів та НРРiТ письмовий звіт про свою діяльність протягом року.

Отже, можемо констатувати, що одним з важливих досягнень польської медіасистеми після 1989 р. було створення конституційного органу Національної Ради з питань радіомовлення і телебачення. З цим органом в суспільстві, незважаючи на критику його діяльності, пов'язані великі очікування щодо регулювання електронних ЗМІ, впливу на політику держави щодо реалізації культуротворчих і освітніх завдань суспільними мовниками. Критика і помилки в діяльності цього органу частково спричинені були заполітизованістю Ради, значною підпорядкованістю виконавчій владі, що суперечить Закону «Про радіомовлення і телебачення» та європейській практиці. Замість того, щоб внести зміни в діяльність Нацради, законодавець пішов шляхом створення нового органу Ради національних медіа, діяльність якої ще важко оцінити.

²⁵ Ustawa o radiofonii i telewizji z dnia 29 grudnia 1992 r., режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19930070034> (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)

²⁶ Regulamin Rady Programowej TVP S.A. z 31 grudnia 1993 roku, режим доступу: <http://www.tvp.pl/centrum-informacji/o-nas/rada-programowa-tvp-sa/dokumenty/regulamin-rady-programowej-tvp-sa/15780343> (дата перегляду 20 жовтня 2016 р.)

²⁷ Uchwała 184/2009 z dnia 19 maja 2009 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu powoływania członków rad nadzorczych w spółkach publicznej radiofonii i telewizji przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, режим доступу: <http://s.tvp.pl/repository/attachment/4/8/7/487f9e1e8ed4c8482a167c870ab7ac6e1252680164339.pdf> (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)

²⁸ Bychawska-Siniarska Dominika (2016). «O KRRIT I RMN», режим доступу: <http://monitoringkandydatow.org.pl/> (дата перегляду 20 січня 2017 р.)

²⁹ Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych (2016), Dziennik Ustaw, pozycja 929, режим доступу: <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2016/929/1> (дата перегляду 20 січня 2017 р.)

Список джерел:

1. Конституция Польской Республики от 2 апреля 1997 г., режим доступа: http://www.rada.kiev.ua/LIBRARY/catalog/law/pol_constitut.html (дата перегляду 15 вересня 2010 р.)
2. Europejska Konwencja o Telewizji Ponadgranicznej (1995), DzU z 29 marca, № 32, режим доступу: <http://www.abc.com.pl/serwis/du/1995/0160.htm> (дата перегляду 10 листопада 2016 р.)
3. Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2006 r. (2007), KRRiT, Warszawa, s. 176-182, режим доступу: http://www.krrit.gov.pl/bip/Portals/0/sprawozdania/spr2007/krrit_info_2007.pdf (дата перегляду 20 жовтня 2016 р.)
4. Regulamin Rady Programowej TVP S.A. z 31 grudnia 1993 roku, режим доступу: <http://www.tvp.pl/centrum-informacji/o-nas/rada-programowa-tvp-sa/dokumenty/regulamin-rady-programowej-tvp-sa/15780343> (дата перегляду 20 жовтня 2016 р.)
5. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 13 maja 1994 r. w sprawie trybu postępowania w związku z przedstawianiem w programach publicznej radiofonii i telewizji stanowisk partii politycznych, związków zawodowych i związków pracodawców w węzłowych sprawach publicznych (1994), Dziennik Ustaw (Dz.U.), nr 74 poz. 335, режим доступу: <http://isip.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19940740335> (дата перегляду 20 жовтня 2016 р.)
6. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 21 listopada 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad rozpowszechniania przez radio i telewizję audycji, które mogą zagrażać psychicznemu, uczuciowemu lub fizycznemu rozwojowi dzieci i młodzieży (1995), Dziennik Ustaw (Dz.U.), Nr 20, poz. 108, режим доступу: <http://prawo.legeo.pl/prawo/dziennik-ustaw-1995/20/> (дата перегляду 10 жовтня 2016 р.)
7. Strategia Państwa Polskiego w dziedzinie mediów elektronicznych na lata 2005 – 2020 (2005), KRRiT, Warszawa, (wersja przyjęta przez międzyresortowy Zespół ds. Strategii Rozwoju Radiofonii i Telewizji, przekazana do konsultacji społecznych, a następnie na wniosek Ministra Kultury przyjęta do wiadomości przez Radę Ministrów w październiku 2005 r.), режим доступу: http://www.krrit.gov.pl/bip/Portals/0/publikacje/strategie/strategia_050826.pdf (дата перегляду 10 жовтня 2016 р.)
8. Strategia Regulacyjna KRRiT na lata 2011-2013 r. (2011), KRRiT, Warszawa, 94 s., режим доступу: http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/pliki/publikacje/strategie/strategia_110420.pdf (дата перегляду 10 листопада 2016 р.)
9. Strategia Regulacyjna KRRiT na lata 2014-2016 r. (2014), KRRiT, Warszawa, 118 s., режим доступу: http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/sprawozdania/strategia.pdf (дата перегляду 10 січня 2017 р.)
10. Uchwała 184/2009 z dnia 19 maja 2009 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu powoływania członków rad nadzorczych w spółkach publicznej radiofonii i telewizji przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, режим доступу: <http://s.tvp.pl/repository/attachment/4/8/7/487f9e1e8ed4c8482a167c870ab7ac6e1252680164339.pdf> (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)
11. Ustawa o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji z dnia 29 grudnia 2005 (2005), Dz. U. Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 51, poz. 377, Nr 220, poz. 1600, режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20052672258> (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)
12. Ustawa o radiofonii i telewizji z dnia 29 grudnia 1992 r., режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19930070034> (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)
13. Ustawa o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 29 czerwca 1995 r., режим доступу: <http://lex.pl/serwis/du/1995/0701.htm> (дата перегляду 15 вересня 2010 р.)
14. Ustawa o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji z dnia 25 kwietnia 2006 r. (2006), Dz. U. Nr 83, poz. 574, режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20060830574> (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)
15. Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych (2016), Dziennik Ustaw, rozycja 929, режим доступу: <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2016/929/1> (дата перегляду 20 листопада 2016 р.)
16. Ustawa z dnia 30 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji (2016), Dziennik Ustaw, rozycja 25, режим доступу: <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2016/25/1> (дата перегляду 20 листопада 2016 р.)

17. Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich RPO-251468/I/05/AM/PK/ 24 stycznia (2006), режим доступу: http://www.trybunal.gov.pl/Rozprawy/2006/k_04_06/k_04_06_wniosek_gr.pdf (дата перегляду 15 вересня 2010 р.)
18. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 marca 2006 r. sygn. akt K 4/06 (2006), Dz. U. Nr 51, poz. 377, режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20060510377&min=1> (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)
19. Jakubowicz K. (1996). «Publiczna i prywatna telewizja w Polsce», Media i dziennikarstwo w Polsce 1989-1995, Ośrodek Badań Prasoznawczych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków., 1996, s. 60-75.
20. Mielczarek T. (2007). «Monopol. Pluralizm. Koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989-2006», Wzdwadnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa, 399 s.
21. Szewczyk M., Jurkowska A. (2008). «Konsultacje-przegląd Komunikatu Komisji w sprawie udzielania pomocy państwa dla radiofonii i telewizji publicznej», ZNZE WSIIZ, № 15, s. 5-81.
22. Bychawska-Siniarska Dominika (2016). «O KRRiT i RMN», режим доступу: <http://monitoringkandydatow.org.pl/> (дата перегляду 20 листопада 2016 р.)
23. Dworak J. «Szefem nowej KRRiT; jakie zmiany szykuje w mediach publicznych?», режим доступу: http://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/442115,jan_dworak_szefem_nowej_krrit_jakie_zmiany_szykuje_w_mediach_publicznych.html (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)
24. Kublik A. (2010-06-14). «Koniec rządów PiS, LPR i Samoobrony w KRRiT», Gazeta Wyborcza, режим доступу: http://wyborcza.pl/1,75478,8013586,Koniec_rzadow_PiS_LPR_i_Samoobrony_w_KRRiT.html (дата перегляду 15 вересня 2016 р.)

References

1. Konstytucja Polskiej Republiki ot 2 aprelya 1997 g., rezhim dostupa: http://www.rada.kiev.ua/LIBRARY/catalog/law/pol_constitut.html (data perehliadu 15 veresnia 2010 r.)
2. Europejska Konwencja o Telewizji Ponadgranicznej (1995), DzU z 29 marca, № 32, rezhym dostupu: <http://www.abc.com.pl/serwis/du/1995/0160.htm> (data perehliadu 10 lystopada 2016 r.)
3. Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2006 r. (2007), KRRiT, Warszawa, s. 176-182, rezhym dostupu: http://www.krrit.gov.pl/bip/Portals/0/sprawozdania/spr2007/krrit_info_2007.pdf (data perehliadu 20 zhovtnia 2016 r.)
4. Regulamin Rady Programowej TVP S.A. z 31 grudnia 1993 roku, rezhym dostupu: <http://www.tvp.pl/centrum-informacji/o-nas/rada-programowa-tvp-sa/dokumenty/regulamin-rady-programowej-tvp-sa/15780343> (data perehliadu 20 zhovtnia 2016 r.)
5. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 13 maja 1994 r. w sprawie trybu postępowania w związku z przedstawianiem w programach publicznej radiofonii i telewizji stanowisk partii politycznych, związków zawodowych i związków pracodawców w węzłowych sprawach publicznych (1994), Dziennik Ustaw (Dz.U.), nr 74 poz. 335, rezhym dostupu: <http://isip.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19940740335> (data perehliadu 20 zhovtnia 2016 r.)
6. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 21 listopada 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad rozpowszechniania przez radio i telewizję audycji, które mogą zagrażać psychicznemu, uczuciowemu lub fizycznemu rozwojowi dzieci i młodzieży (1995), Dziennik Ustaw (Dz.U.), Nr 20, poz. 108, rezhym dostupu: <http://prawo.lego.pl/prawo/dziennik-ustaw-1995/20/> (data perehliadu 10 zhovtnia 2016 r.)
7. Strategia Państwa Polskiego w dziedzinie mediów elektronicznych na lata 2005 – 2020 (2005), KRRiT, Warszawa, (wersja przyjęta przez międzyresortowy Zespół ds. Strategii Rozwoju Radiofonii i Telewizji, przekazana do konsultacji społecznych, a następnie na wniosek Ministra Kultury przyjęta do wiadomości przez Radę Ministrów w październiku 2005 r.), rezhym dostupu: http://www.krrit.gov.pl/bip/Portals/0/publikacje/strategie/strategia_050826.pdf (data perehliadu 10 zhovtnia 2016 r.)
8. Strategia Regulacyjna KRRiT na lata 2011-2013 r. (2011), KRRiT, Warszawa, 94 s., rezhym dostupu: http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/pliki/publikacje/strategie/strategia_110420.pdf (data perehliadu 10 sichnia 2017 r.)
9. Strategia Regulacyjna KRRiT na lata 2014-2016 r. (2014), KRRiT, Warszawa, 118 s., rezhym dostupu: http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/sprawozdania/strategia.pdf (data perehliadu 10 sichnia 2017 r.)

10. Uchwała 184/2009 z dnia 19 maja 2009 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu powoływania członków rad nadzorczych w spółkach publicznej radiofonii i telewizji przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, reżym dostępu: <http://s.tvp.pl/repository/attachment/4/8/7/487f9e1e8ed4c8482a167c870ab7ac6e1252680164339.pdf> (data perehliadu 15 veresnia 2016 r.)

11. Ustawa o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji z dnia 29 grudnia 2005 (2005), Dz. U. Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 51, poz. 377, Nr 220, poz. 1600, reżym dostępu: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20052672258> (data perehliadu 15 veresnia 2016 r.)

12. Ustawa o radiofonii i telewizji z dnia 29 grudnia 1992 r., reżym dostępu: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19930070034> (data perehliadu 15 veresnia 2016 r.)

13. Ustawa o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 29 czerwca 1995 r., reżym dostępu: <http://lex.pl/serwis/du/1995/0701.htm> (data perehliadu 15 veresnia 2016 r.)

14. Ustawa o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji z dnia 25 kwietnia 2006 r. (2006), Dz. U. Nr 83, poz. 574, reżym dostępu: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20060830574> (data perehliadu 15 veresnia 2016 r.)

15. Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych (2016), Dziennik Ustaw, pozycja 929, reżym dostępu: <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2016/929/1> (data perehliadu 10 lystopada 2016 r.)

16. Ustawa z dnia 30 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji (2016), Dziennik Ustaw, pozycja 25, reżym dostępu: <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2016/25/1> (data perehliadu 10 lystopada 2016 r.)

17. Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich RPO-251468/I/05/AM/PK/ 24 stycznia (2006), reżym dostępu: http://www.trybunal.gov.pl/Rozprawy/2006/k_04_06/k_04_06_wniosek_rp.pdf (data perehliadu 15 veresnia 2016 r.)

18. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 marca 2006 r. sygn. akt K 4/06 (2006), Dz. U. Nr 51, poz. 377, reżym dostępu: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20060510377&min=1> (data perehliadu 15 veresnia 2016 r.)

19. Jakubowicz K. (1996). «Publiczna i prywatna telewizja w Polsce», Media i dziennikarstwo w Polsce 1989-1995, Ośrodek Badań Prasoznawczych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków., 1996, s. 60-75.

20. Mielczarek T. (2007). «Monopol. Pluralizm. Koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989-2006», Wzrostnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa, 399 s.

21. Szewczyk M., Jurkowska A. (2008). «Konsultacje-przebieg Komunikatu Komisji w sprawie udzielania pomocy państwa dla radiofonii i telewizji publicznej», ZNZE WSIIZ, № 15, s. 5-81.

22. Bychawska-Siniarska Dominika (2016). «O KRRiT i RMN», reżym dostępu: <http://monitoringkandydatow.org.pl/> (data perehliadu 10 sichnia 2017 r.)

23. Dworak J. «Szefem nowej KRRiT; jakie zmiany szykuje w mediach publicznych?», reżym dostępu: http://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/442115,jan_dworak_szefem_nowej_krrit_jakie_zmiany_szykuje_w_mediach_publicznych.html (data perehliadu 15 veresnia 2016 r.)

24. Kublik A. (2010-06-14). «Koniec rządów PiS, LPR i Samoobrony w KRRiT», Gazeta Wyborcza, reżym dostępu: http://wyborcza.pl/1,75478,8013586,Koniec_rzadow_PiS_LPR_i_Samoobrony_w_KRRiT.html (data perehliadu 15 veresnia 2016 r.)